

бік посилення зазначеної складової шляхом збільшення кількості навчальних годин, відведених на засвоєння відповідних дисциплін, шляхом перегляду й оновлення їхнього змісту, методів і форм навчання та викладання, а також шляхом скоординованої роботи в цьому напрямку всього науково-педагогічного складу.

Список використаних джерел:

1. Євсович Р. В. Гуманізація та гуманітаризація вищої освіти України кінця ХХ – початку ХХІ століть (1985–2012 рр.) : дис...канд. пед. наук 13.00.01. Рівне. 2021. 222 с.

2. Короткова Ю. М., Сабельникова Т. М. Посилення ролі мови й мовної освіти в умовах воєнного стану. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. Том 34 (73). № 1 Ч. 1. 2023. С. 26–30.

3. Сусликов В. Є. Розвиток навичок критичного мислення студентів при викладанні дисциплін гуманітарного циклу. *Донецький юридичний інститут: 55 років на теренах освіти і науки* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Кривий Ріг, 13 травня 2016 р.). Кривий Ріг, 2016. С. 142–144.

Литвиненко Яна Валеріївна,

викладач кафедри правничої лінгвістики
Національної академії внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У НЕМОВНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДЛЯ РІЗНОРІВНЕВИХ ГРУП

Дослідження ефективності диференціації навчання у вивченні іноземної мови в різнорівневих групах у немовних ЗВО є важливим і актуальним завданням, що має значний потенціал для подальшого розвитку освіти та підготовки майбутніх спеціалістів.

Досвід викладання іноземної мови у різнорівневих групах доводить, що ефективність практичного заняття передовсім зумовлюється вмінням викладача залучити всіх студентів до активної участі на занятті. Викладачеві треба майстерно поєднувати два завдання роботи: підтримувати пізнавальну активність сильніших студентів і доступно подавати матеріал слабшим, тобто

диференціювати процес навчання. Отже, ключовими поняттями, які потребують детального розгляду, є «різнорівнева група» (mixed group, multilevel group) і «різнорівневий або диференційований підхід» (differentiated teaching).

Різнорівнева група визначається, як група, в якій навчаються студенти з різним рівнем сформованості навичок читання, аудіювання, письма та усного мовлення. У загальному розумінні термін «рівнева диференціація» використовується для позначення такої технології навчання, за якої кожен студент має право і можливість опанувати навчальний матеріал програми на різному рівні. Рівнева диференціація виражається у тому, що, навчаючись за однією програмою, студенти можуть засвоювати матеріал на різних рівнях і формувати різного рівня навички та вміння. Визначальним при цьому є рівень базової підготовки [2, с.81-82].

Оскільки студенти в усіх групах вивчення іноземної мови мають різний рівень мовленнєвої компетенції та сформованості навичок читання, письма, аудіювання та усного мовлення, то всі групи можна вважати до певної міри різнорівневими. Інші науковці вбачають різнорівневність у наявності у групі студентів з різними рівнями володіння мовою від початкового А1 до просунутого С1 [1, с.137]. Крім того, можна сказати, що кожна група є різнорівневою, оскільки студенти не тільки починають навчання з різними рівнями сформованості мовленнєвих компетенцій, а й вчать і вдосконалюють всі види мовленнєвих умінь у різному темпі.

Організуючи практичне заняття в різнорівневій групі, важливо враховувати потреби кожного студента, що можна ефективно досягнути за допомогою таких основних методів і прийомів викладання в різнорівневих групах, як: диференційоване навчання (differentiated teaching); використання тенденційних і багаторівневих завдань (bias and tiered tasks); застосування сортованих завдань (grading tasks) тощо [1, с.138].

Диференційоване навчання включає в себе розподіл цілої групи на підгрупи і пари та полягає в адаптації завдань до рівня студентів, зважаючи на їх мовну й когнітивну складність та орієнтацію на комунікативність.

Використання тенденційних та багаторівневих завдань являє собою інший підхід у підготовці завдань. У такий спосіб викладач має можливість використовувати один текст для читання чи аудіювання, склавши до нього завдання різного типу складності. Крім того,

багаторівневі завдання додатково пропонують різний рівень підтримки студентам у його виконанні. Сортовані завдання передбачають модифікацію як самого завдання, так і підтримуючих матеріалів [1, с.139].

Як бачимо, навчання іноземної мови в різнорівневих групах – це складний процес, який має певні особливості, переваги та недоліки, які необхідно враховувати при роботі з такими групами студентів. До *переваг* віднесемо: різноманітність, яка лежить в основі таких груп і яка сприяє навчанню, можливість об'єднання слабших студентів з тими, хто володіє вищими мовними навичками, власний темп навчання студентів, розвиток та удосконалення навичок співпраці, а також можливість для викладачів проявити креативність, гнучкість при плануванні навчального процесу. Проте, навчання в різнорівневій групі стикається з такими *проблемами* як: забезпечення матеріалами та ресурсами, розробка та застосування завдань та вправ, врахування індивідуальних потреб та інтересів студентів, участь у занятті кожного студента, їх мотивація.

Під диференційованим (різнорівневим) підходом до навчання іншомовного мовлення розуміємо розподіл студентів на групи за рівнем знань, умінь і навичок у межах однієї академічної групи. Причому процес навчання здійснюється за єдиним навчальним планом та спільними матеріалами. Цей мікрорівень диференціації інколи називають внутрішньою або внутрікласовою.

Важливим елементом заняття у різнорівневих групах є організація роботи між студентами. Стратегії групування студентів можна поділити на кілька видів: індивідуальна робота, робота у парах, мікрогрупах та робота з усією групою.

Роботу з усією групою доцільно проводити на початку заняття, щоб оголосити тему, провести вступну дискусію, зорієнтувати студентів на тему заняття; у кінці заняття – для підведення підсумків. Також ефективний цей вид роботи для групового проекту, наприклад, створення презентації, коли кожний студент має окреме завдання, що відповідає його рівню та інтересам, але водночас є частиною великої групи. Роботою з усією групою варто починати також спільні завдання, які потім розпадаються на рівневі завдання, наприклад, аудіювання, перегляд відеофільму, брейнстормінг.

Робота у мікрогрупах створює умови для повнішого розкриття та розвитку здібностей студентів, та орієнтована на вужчі потреби студентів. Мікрогрупи існують двох видів – гетерогенні

(heterogeneous, cross-ability groups), у яких поєднуються студенти з різними рівнями знань, та гомогенні (homogeneous, like-ability groups), у яких об'єднуються студенти одного рівня.

Робота у парах надає найкращі можливості розвивати комунікативні навички студентів. Гомогенні пари доцільно формувати, якщо ролі партнерів однаково складні та взаємозамінні. Завдання для гомогенних пар включають діалоги, рольові ігри, парні інтерв'ю. Гетерогенні пари створюються у випадку, коли ролі неоднакові за складністю, наприклад виконання завдань на опитування, коли один студент має скласти питання, а інший – давати короткі нескладні відповіді, написання інструкції, коли основу складає один студент, а інший його виправляє та доповнює.

Індивідуальна робота студентів також передбачає наявність різнорівневих завдань, до того ж самі студенти обирають рівень складності завдання, відповідний до їхніх власних інтересів та потреб. Під час заняття такий тип завдань виконується з мінімальною потребою допомоги викладача [3, с.167-168].

Отже, як бачимо, диференційований підхід відіграє з'єднувальну роль між загальним заняттям з усім колективом і індивідуальною роботою з кожним студентом. Втіленню даного підходу допомагає розроблення ситуативних ігор, конкурсів, груп за інтересами, створення особливих дидактичних ситуацій, які допомагають з'ясувати здатності студентів.

Завдяки принципу диференціації навчання будується технологія диференційованого навчання, яка є сукупністю методів і засобів навчання, що охоплюють певну частину навчального процесу. Одною з таких є технологія рівневої диференціації. Варто звернути увагу на спрямованість навчання кожного на рівні його можливостей і здібностей, адаптацію навчання до особливостей різних груп студентів [1, с.135].

Таким чином, стикаючись з низкою ключових аспектів, таких як: різноманітність рівнів знань, сприятливе середовище для навчання, максимізація результативності, підготовка до міжнародної співпраці, диференціація навчання дозволяє:

- *оптимізувати процес вивчення*, враховуючи індивідуальні потреби кожного студента, адже в немовних ВНЗ можуть навчатися студенти з різними рівнями мовної підготовки - від повних початківців до досвідчених мовців;

- *зберегти мотивацію та зацікавленість у навчанні*, а саме забезпечення навчання на відповідному рівні для кожної групи студентів, створюючи комфортне середовище для розвитку мовних навичок;

- *оптимізувати час та ресурси*, спрямовані на вивчення іноземної мови, забезпечуючи максимальний результат для кожної групи студентів;

- *сприяти підготовці майбутніх фахівців*, які зможуть успішно спілкуватися на міжнародному рівні, бо в сучасному світі на сьогодні міжнародна комунікація важлива як ніколи раніше.

Список використаних джерел:

1. Кецик-Зінченко У.В., Поміркована Т.В. Диференціація навчання англійської мови у різнорівневих групах немовних факультетів ВНЗ. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2022. Серія «Філологія». № 56. С. 135-141.

2. Лаптінова Ю. Процес навчання англійської мови у групах з різним рівнем мовленнєвої підготовки. *Людинознавчі студії* (Серія “Педагогіка”). 2017. Вип. 5(37). С. 79-87.

3. Павловська Ю.В. Особливості організації заняття з англійської мови у різнорівневих групах студентів немовних спеціальностей. *Наукові записки* (Серія «Педагогічні та історичні науки»). 2012. Вип. СІІ (102). С. 163–169.

Лопатинська Ірина Сергіївна,

декан факультету підготовки фахівців права та правоохоронної діяльності КННІ ДонДУВС,
кандидат педагогічних наук, доцент

РЕСУРСИ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ

З урахуванням того, що англійська мова є мовою міжнародного спілкування, постає актуальне питання підготовки майбутніх правоохоронців та правозахисників у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання до комунікації іноземною мовою,